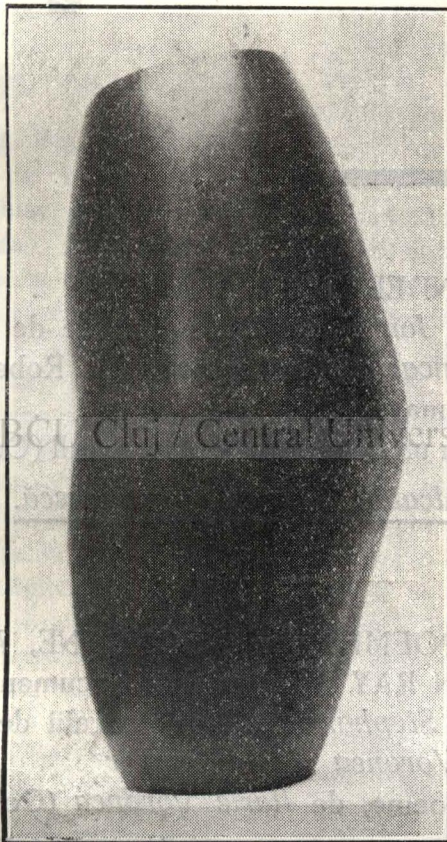

INTEGRAAL

„Tors” IRINA CODREANU

COLABOREAZĂ: Ion Călugăru, Ilarie Vo-
ronca, St. Roll, B. Fondane, Pierre Reverdy,
Armand Pascal, M. H. Maxy, Irina Codreanu,
Corneliu Mihăilescu, Victor Brauner, etc., etc.

Redacția : BUCUREȘTI, M. H. MAXY
Str. Câmpineanu Nr. 17.

Redacția : Paris, Fondane, Rue Monge 19

No 15

10 LEI

ARTELE DECORATIVE

Academie de artă modernă aplicată

Str. Câmpineanu No 17

Direcțiunea artistică: M. H. MAXY

TELEFON
44/10

mobile

perne moderne

abatjoare plisate

bibelouri

ceramică

Cursuri și ateliere proprii de:

Legătorie artistică:

legătura simplă
legătura de artă
mape de piele
albume

registre, etc. etc.

Atelier de metal:

lămpi (după proiecte noi)

lămpi de masă

cacheraadiatoare

Serviciuri de birouri

Serviciuri de ceai

fructiere

signeturi

sonerii

glastre de flori etc.

Au apărut:

SPOVEDANIA UNUI CANDELABRU: *A. L. Zissu* Lei 100

PARADISUL STATISTIC: *Ion Călugăru*, cu desene de M. H. Maxy „ 75

COLOMBA: *Ilarie Voronca*, cu două portrete de Robert Delaunay; coperta de S. Delaunay Lei 300

ULISE: *Ilarie Voronca* cu un portret de Marc Chagall (Colecția Integral) „ 150

de cerut la: Bibliofila, Alcalay, Cartea Românească.

Vor apare:

3 SCENARIO — CINÉ POEMES par B FONDANE, AVEC UN PORTRAIT de MAN RAY (Edition des Document de l'Esprit Nouveau)

POEME ÎN AER LIBER: *Stephane Roll* cu ilustrații de *Victor Brauner*

PICTOPOEZII de *Ilarie Voronca* și *V. Brauner*

PLANTE și ANIMALE: Poeme, de *Ilarie Voronca* (Colecția Integral).

H. MARTINIE

SES PORTRAITS

19 RUE DE PENTIEVRE, PARIS

La plus remarquable collection de Personalités

Teleph: ELYSÉE 39-33

INTEGRAL FAIT L'ABONNEMENT POUR

DISCONTINUEE: La plus jeune revue d'avantgarde française, dirigé par : *Ar. Adamov, Serge Victor Aranovitch et Claude Sernet*
20 FRANCS.

Abecedar de povestiri populare

Brahmi cel încrunțat

ciornă de portret

D-nei A. L. Zissu

„Autoportret“ Ion Călugăru

Am să-ți povestesc în cuvinte un basm ce trebuie îngănat lin, din vârful buzelor, să nu trezească nici privighetorile din somn.

Brahmi s'a născut iarna. Din părinți cum-pătați și deștepți. Atât de cuminți, atât de limpezi, că nu-și îngăduiau să viseze nici noaptea, decât dacă visau și alți târgoveți și pe cât se putea, vise ce nu turbură mințile. Deși Brahmi s'a născut din neprevădere, și fără vrerea nimăru, în clipa nașterii, un suer a răsunat și un vânt a întors filele văzduhului. Târgoveții n'au știut de ce s'ave-seli, n'au priceput de ce odată cu veselia s'a întins în inimi o jale și poftesc totuși să sburde, să sbiere. Priveliștea de gheață cu punțile ei asvârlite peste pâraie, oglinzile de gheață, căsuțele lipite, la întâmplare, cu clei, pe muchii, — și brazii, țărani morocănoși, țărancele borțoase, povârnișurile unse cu albuș, presărate cu pulbere de zahăr și-au sucit gâturile și ațintit ochii, așteptând... Peste capul roșcovan, ursita i-a pus un nimb de crivăț, să nu-l vadă nimeni să nu-l recunoască irozii îngâmfați.

... Brahmi a crescut între munți. Intre munții spintecați de pâraie repezi și cu căciuli țuguiale puse pe ureche, a crescut cu forile de pâslă și jnepii, plutind cu gândul în cântul plutașilor, în găfăitul ferestraelor, în panica rugilor din sinagogi. S'a nutrit cu păstrăvi fripți de vie, aer rece cu miezul de harbuz, ape ce cariază dinții și fructe cu miresme de căpșune. Dar Brahmi era trist; se simțea pus în gazdă la părinți, nepoftit la jocul puiandrilor cruzi și sprinteni—care devastează pomăturile și scarmână cu scaeți băr-

bile—vânat gonit de corn cu ecoul prelung și câini cu lătratul ca scrisul cu înflorituri. Deacea rămânea îngândurat, încrunțat. Umilit de neluare în seamă, carnea se învineția de mânie, dar spiritul rămânea limpede și undeva, ascuns, mângâia ceva ca o stea căzută în fântână. Copilăria se desfășura după rit; o bătrâneță timpurie, fără încrunțire și surâs. Până și râsul îi se opriă în gâtulej la poruncă, e adevărat o poruncă ce n'o dădea nimeni, dar o simțea cum amenință. De ar fi răs în fața unui străin (și străin era orcine în afară de dânsul) îi părea că ar fi sângerat undeva o ființă. Numai când se ascundea între brusturi și cucută amintindu-și că și sfinții rād—creștea o voie bună, lumina îl umplea de pajiști și rādea cu sine, ca în doi, cu hohot. Obrazul de beduin mărunt scăpăra de cremene și ochii se topiau de extaz.

Și fiindcă nu-i se îngăduia nici să vorbească, glasul se acoperise de rugină. Numai când se desfoia noaptea, cu umbrele ei reci, vorbea ca un broatec ascuns sub frunze. Din pricină că nu-și putea auzi glasul la lumină, deși într'însul sunetele răsunau ca evantalii de păunițe, și aveau un mers de conduri pe căi glaciale, când vroia să cânte, răspundea un țipăt straniu de gaiță gătuită.

Și fiindcă strălucirea lui rămânea ascunsă, Brahmi iubea basmele cu făptuitorii de minuni, care trăiau pentru dânsul, străluciau în numele lui. Pustnicii erau prietenii lui nevăzuți, se plimbă cu ei, mai ales la iarmarocuri, unde se îmbulzesc căruțele cu țărani, plozi și purcei și se sparg dovleci verzi pentru cai și mânji. În mulțime, trecea

nebăgat în seamă, putea trăi cu ființele străvezii, putea visă. Ii plăcea, mai ales, înțeleptul despre care se spune că trăiește în rariștea unde vin mistreții, lupii și țipă găinușile sălbatece — pustnicul care să hrănească din ce-i aduceau hulubii, ciutele și veverițele. A, da! Văduva a venit să-l roage să-i spună unde e bărbatul ei care s'a pierdut fără urmă. Înțeleptul apucat pe neprevăzute a rugat-o să-l ierte că nu știe nimic, că nu-i decât un netrebnic neștiutor de carte. Dar văduva i-a căzut în genunchi, a plâns, l-a rugat până i s'a induplecat inima. Neputând scăpa de rugămintea ei, pustnicul o luă cu dânsul, la apa unde vin să-și clătească botul de sânge jderii, a bătut undele cu nuiăua spunând: — Să iasă spânzurații! Și au ieșit pe mal spânzurați de grinzi, prin poduri — cu ochii umflați și fețe de pătlăgele vinete, — spânzurați de pomi cu pielea sgrumțuroasă, spânzurați din grajduri și pivniți — cu gâturile vinete de juvăt, — mai bătut odată undele cu nuiăua și au ieșit cei cu capetele retezate de topoare, de satăre și iatagane, — fripti pe ruguri, morții din gresa, mucenici și ucigași... Pustnicul biciui atâtea undele până n'a mai rămas leș necunoscut și până văduva și-a recunoscut omul din mulțimea morților. Atunci porunci mortului să se asvârle pe mal, să-și găsiască odihnă și leșul l-a ascultat...

... Când va fi mare, Brahmi se va retrage în brădet, își va scormoni viziuni ca viezurii, va viețui singur și au să vină la dânsul văduvele, toți acei ce n'au nime decât de botez (și acela se uită) va prevedea ce se întâmplă pe mările pline de corăbii, peste munții pleșuvi, peste veacurile săgetate de sborul păsărilor, dincolo de ce se gândește și se află...

... Impotriva înțeleptului cică porni război Lucifer. Înțeleptul — nu se știe cum îl chemă, fiindcă înțelepții nu-și dau numele — s'a înconjurat în șapte cercuri trase cu creta pe pământ, ca în șapte ziduri. Lucifer — când văzu una ca asta, trimise împotriva-i, la miezul nopții, porcii cari suflă flăcări pe nări, pantere de jăratec cu pete albastre,

bivolitele care hrănesc tot iadul cu lapte, păianjeni cât potânicurile, balauri, cârțițe oarbe care cer de pomană, furnicile și corbii care se îmbrăca în negru. La fieștece cerc plesneau: unde fiara, unde pasărea, unde găza rea. În tinda celui de-al treilea cerc, plesneau fiarele cele mai puternice. Când văzu și văzu pierind floarea iadului, însuși Lucifer pătrunse până în al treilea cerc și strigă: — Pe pecetea lui Solmon vinde-te mie! Dar o veveriță sură, prietenă cu pustnicul — veverița care-i aducea alune, rădăcini dulci și lapte de porumbiță, s'a dat de trei ori peste cap, s'a prefăcut în prințesă. Rochia era de cer în nopți reci, peste frunte se încinsese un roi de luceferi și privirea ei topia ca raze. De groază și mânie, Lucifer orbi, dar nici veverița nu putu suferi căldura și se topi...

Iarna, când șueră vânturile și șerpii prin limpezimea înghețată, când în iatac se plimbă căldura și belșugul — se freacă verzele cu sare, copiii rad cocenii cu gust de napi și cartofii copti în rulă, ascultă murmurul făinei cernute prin sită, șoaptele mamei deasupra plămădei și pe tata, cetind din bucoavnelor cu minuni... Pe vremuri deastea de vifor — știă Brahmi — plecă cu troica la vânătoare de minuni — Baal-Sem cu Alexei vizitiul. Troica lunecă peste turle și păduri, poposia în întuneric, între lupii hămesii și lupii imblânziții la vederea ei — se târau pe burți, lingând urmele sâniei...

Trecu și copilăria ca jalea ei cumplită. Veni adolescența cu vifor de licurici și crătere deschise. Cea dintâi grijă a părinților a fost, să-l pună în rând cu alții, să nu se deosebească ca să-i dea de sminteală. Sfiala-i creștea cu cât creșteau în juru-i pâlcurile de cunoscuți, dar pus în slujbă zarafilor s'a obicinuit să despice vecinicia în ceasuri, s'o înghețe în țurțuri, în cifre și arginți. Intre pereții suri și mese prefăcū pana în glas, călimara în izvor viu. Glasul închis în slove, sbura peste țară ca smei. Când eră slobod mai rătăcea pe tolocă de dorul profeției trecute. Un tren trecea prin verdeață, în haină vișinie, fumându-și luleaua ca nemții, fete somnoroase se plimbau cu

băeți fuduli și bârfeau par'că mușcau poame din pomi nevăzuți.

Brahmi se amestecă în lume: să dovediască că e puternic și nu se pierde nicăeri dar își reține puterea pentru ce nu se pipăie, vinde și precupește. Să dea dovadă că numai vrerea lui îl reține să nu mute târg livezi și locuitori, ca pe un paner de struguri, pe alt plai. Brahmi cuvântă la adunări, răspundea la viclenii. Fcmei treceau pe lângă dânsul, săltându-și șoldurile și nu le luă în seamă, prietenii îl poșteau la chefuri. Beției celorlalți, șgomotoasă, răspundea într'insul ecoul unei tristeți. Beția lui eră rece, solemnă. Mahmureala își pierdeă tăria până s'ajungă la creer. Când prietenii bețiviți bălbăiau, taraful canoniă viorile și se învârtiau sticlele, Brahmi cuvântă despre iad. O poartă de oțel se deschideă. Iadul se apropiă tiptil ca la cristalul de ocean; trupuri bătute în cuie, piftie de pulpe și urechi, clocotind în firide se arătau ochilor împăienjeniți. Brahmi glumeă: glasul sună ca nucile; răsăriau draci mărunți, călăi în sutane roșii, călăreți cu chivăre și soitari. Bețivii îngroziți cădeau sub mese... Intu-neric se revărsă prin pâlpii, orașe rasăriau și mulțimi și Baal Sem cu căciulița de blană și sumanul—sprinten, înalt cât un degetar—se plimba peste văzduhuri ca un șoim.

În acea adolescență cheflie, a surprins-o goală pe coana Lola, vrăjitoarea care supravețuise tuturor veacurilor și femeilor. Coana Lola (nu e nevoe de deslușiri fiindcă trebuie să fie cunoscută de toată lumea) își luase baia de dimineață și ieșise prin casă, nu se știe pe cine să ispitească. Purtă o pălărie cu pană (pene cu care se mătură vetrele) și o pelerină scurtă peste pielea sbârcită. Coana Lola i-a spus bună dimineața și a lăsat să se întrevadă sânul cu punga de râncan. Vedenia i-a imbibat în carne, o greață pentru toată viața...

Bărbat, Brahmi se întinse pe continent. Din mîntea lui dispăruse străinătatea și depărtarea. Se risipea într'o pulbere de luceferi. Scânteia pentru sine și alții. Cirezi rumegau cumiți în grajdurile lui, așteptând trenurile să le ducă la abatoare: un ostrov și un râu

cu plute se ascundeau în buzunarul moșiei lui. Seminții îi ascultau judecata; povața lui se cântăria pe balanță de aur. Basmul se înfăptuia: ființe, avuții, se arătau la semn, ținuturi se mutau din loc. În palmă, îi săriau sprintene orașele împărătești, în vine se târau fluviile, în mușchi, ca iderele viețile impletite de ale lui. Lumea se încercuia într'un bilet de tren sau de vapor.

Și totuși, Brahmi rămânea încruntat: peste creștet stăruia o primejdie. Între dânsul și visul ce trebuie înfăptuit se înălță un perete: setea trecea până s'o potoliască, foamea până s'o sature, o mânușită de liliputan îi fura gândul înainte de a se fi copt. Brahmi suferia pentru viețile ce se rănesc în harță mocnită, pentru zarva și zavistia ce se întinde. O faptă împlinită îi potolia neliniștea și un nou gol se căscă...

.... Și căutând să cârpească golurile, ajunse la 40 de ani copil. Altceva nu mai știu. Și de aș ști n'aș mai povesti.

Ion Călugăru

5/II 928

CAHIERS D'ART

PEINTURE

SCULPTURE

ARCHITECTURE

MUSIQUE

DIRECTEUR :

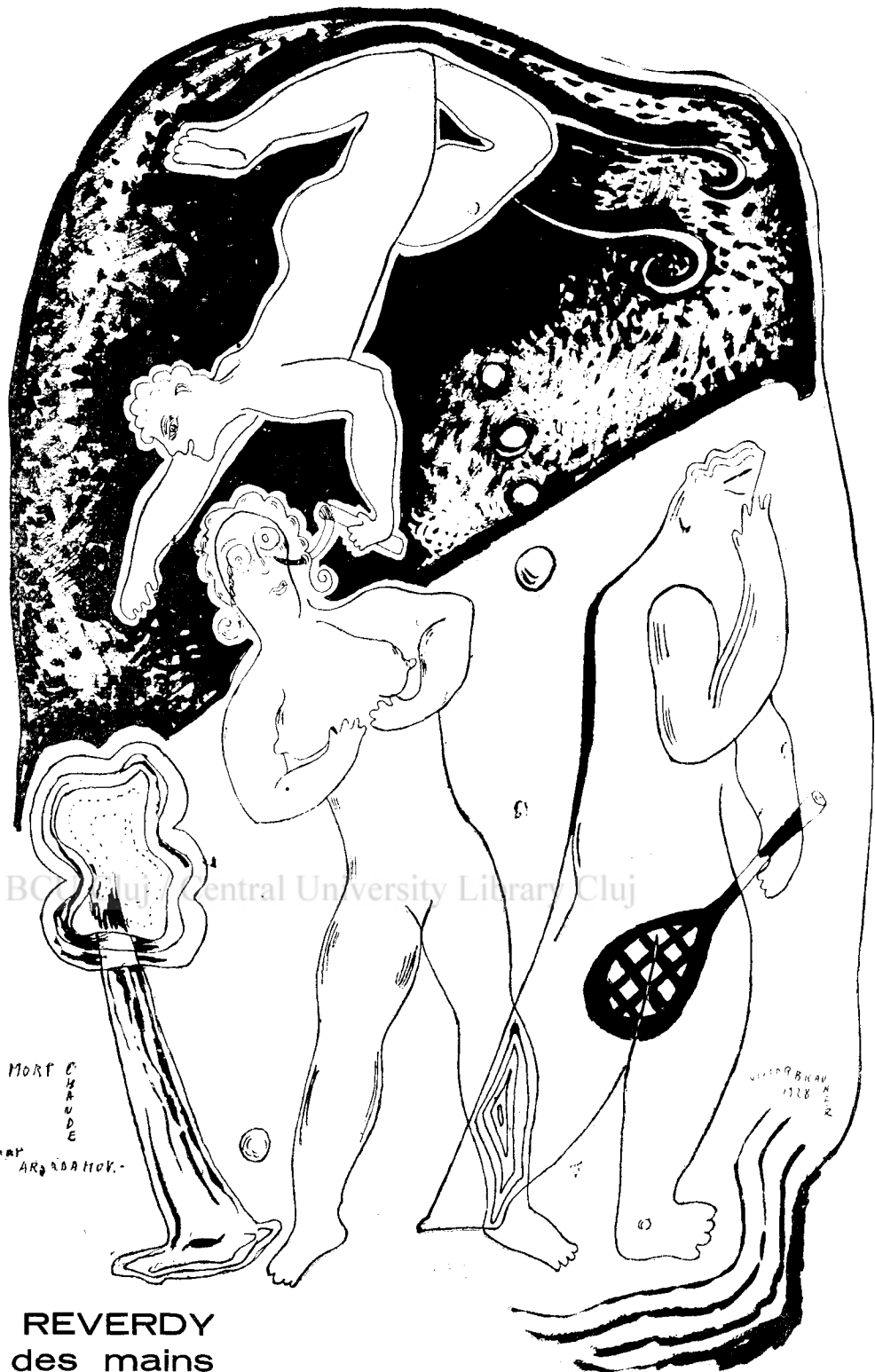
CHRISTIAN ZERVOS

40. Rue Bonaparte, 40
PARIS. VI.

5

PEISAJ

V
I
C
T
O
R
B
R
A
U
N
E
R

PIERRE REVERDY
A l'abri des mains

*Les lèvres qui demandent
le soir de la saison,
Cette bouche qui chante
l'air devant la maison,
Tout tourne dans ce sens,
le mur et les oreilles
les fenêtres les yeux
El la voix naturelle
Derrière l'arbre noir*

*qui écoute
en silence
La tête détournée et vide se balance.
On ne comprend pas
On ne parle pas
Et les yeux ne veulent rien dire
Tout fuit pas à pas
Et tourne le dos
Comme personne pour mieux rire.*

Lumières

*Les têtes alignées,
Les lampes allumées,
Qui les avait éteintes,
Et qui les avait peintes,
Il étreignait son coeur
Ses mains avaient rougi
Et les yeux qui pleuraient
se fermaient à demi.
Ce n'était pas le même jour.
C'était pourtant la même scène,
Et ceux qui en faisaient le tour,
Plus tard quand l'ombre se promène
Au fond où se dresse le mur
Le ciel en remontant
Laissera l'air plus pluri
Et vous pourrez chanter quand même,
Les yeux à peine ouverts sur le soir
bleu qui traîne.*

D
E
S
E
N

PIERRE REVERDY

Chaque génération a son poète, qui préfigure en quelque sorte sa destinée, qui répond à l'idée qu'elle se donne, de sa mission. Reverdy n'est-il pas le poète aîné, de la génération d'après-guerre qui participa à : Dada, au surréalisme ? Etrange ce poète noble et doux, à qui sont allés les enthousiasmes de la génération la plus féroce, car Reverdy n'a rien en lui d'un révolutionnaire. N'était-il qu'un fortifiant des grands jours, une certitude dans le chaos, un événement dans l'oubli ? Ceux qui se sauvaient à la nage, étaient étonnés de voir Reverdy leur offrir la planche, le sel. Cette tristesse aussi, cette mélancolie à toute épreuve, qui le rendaient imperméable, qui l'isolaient, afin que sa voix devint plus lointaine. Reverdy n'est le poète que nous aimons, que vu sur un glaçon, abandonné à son destin, sans harpon ni guitare.

* * *

Au commencement (Appolinaire, Cendrars) il fallut changer les matériaux mêmes de notre émotion, provoquer quelques faillites, dénoncer les pourritures, pressentir un monde de *faits* nouveaux. Ce travail, Reverdy ne manqua pas de le trouver vulgaire ; il refusa de prendre sa part de responsabilité. Il prétendait (l'a-t-il jamais prétendu ?) que ce travail demeurât surtout intérieur, que le choc importait plus que les objets mis en présence, encore plus l'étincelle, et que le sentiment *moderne* jaillît d'un assemblage de décors — éternel ce semble „solitude, récif étoile“. Témoins ces vers :

l'haleine des maisons couchées tous près des bêtes

.....

l'animal se dresse contre le mur et tire l'arbre avec
sa langue

alors il se mit à pleuvoir dans un seul coin

du monde qui ne compte pas

.....

dans le ruisseau il y a une chanson qui coule

.....

Mais que cet univers est étrange, sans corps solides, dimensions, ni axe, que Reverdy contemple par se *Lucarne Ovale* ! Tout s'écoule, s'emmêle, s'entrepénètre, tout se touche vertigineusement et se disjoints l'homme se peut compléter par une enseigne, la femme assise par une bouteille d'eau de selz, tout aboutit à l'universelle opacité où rayonne la délivrance. Pour créer ça, l'originalité foncière d'un monde non-euclidien, Reverdy a dû renoncer à l'art d'écrire. Peut être écrit-il spontanément si mal, peut-être charge-t-il exprès son orthographe... Mais peut-être la poésie se voulait-elle repêchée par un sauveteur, qui ignorât l'art de la natation. Il ne s'agit pas d'une performance qu'on se doit d'admirer ; les rieurs auraient beau jeu. C'est une réussite, le procès-verbal d'un miracle.

* * *

Aussi Reverdy est un précurseur de cette bataille qui se donna entre le poème et la poésie. Car le poème est en dehors du monde et de l'homme, il est une création, un univers à part, et ne tire son être que de sa réaction, son opposition. La poésie est au contraire le monde même le grand tout, postulat de l'identité du poète et de l'univers et il n'est nul besoin d'isoler une chose de son semblable, un morceau d'un morceau pareil, et arrêter le mouvement perpétuel, si ce n'est pour des raisons secondes, de fatigue, d'épuisement, et aussi parce que la lampe se meurt, qu'éteint le concierge. Un poème peut donc être d'un vers, ou d'un millions de vers, c'est le caprice arbitraire du poète, ou sa chance, ou un coup de dé, un *hasard* quelconque, qui lui donne sa mesure graphique. Son contenu sera le même, la poésie ne participant plus de l'Accident, mais des plis même, feuilles tombantes, écorce arrachée, équilibre des niveaux, de la substance indivisible, de l'absolu intérieur.

Le poésie serait donc une fonction intime de l'univers et il s'agit d'en surprendre seulement la *qualité*. Toute opération de

ralenti ou d'accélééré, de contraction ou de gonflement, de retouche ou de rature, risque de profondément vexer cette réalité première de l'esprit, que d'aucuns considèrent comme *l'unique* réalité. Nous sommes loin de l'esthétique de Baudelaire, de Mallarmé pour lesquels, l'esprit chargé d'on ne sait quel péché originel, se doit de se surveiller sans relâche, pour lesquels aussi l'esprit n'est pas tout signe qu'opération.

D'ici, au poète *medium* et à la dictée automatique des surréalistes, il n'y aura qu'un pas.

Tout d'abord on n'aperçut pas ses ailes
car il les dissimulait sous son habit
pour aller dans les soirées mondaines,

mais Reverdy este un grand poète maladroit. Et malgré le dédain qu'il a de la belle matière, malgré le mépris qu'il a des *moyens* d'écrire, on aperçoit tout de suite ses ailes. Pour celui qui regrette le temps perdu à les chercher, et que les poètes d'aujourd'hui soient à tel point fatalistes, le problème sans issue qu'il pose (puisque'on ne le résout que par sympathie), est le suivant: le poète *possède-t-il* en propre, tous les éléments, absolument, dont sa poésie a besoin, ou plutôt: sa liberté lui suffit-elle? Et second problème: dans quelle mesure un poète-pour parfaitement réussir sa tâche-serait-il *obligé-d'échouer*, par rapport au but qu'il se propose d'atteindre? Car, il n'y a pas de doute, il est urgent de ne pas réussir, mais seulement après avoir tout risqué, tout exposé pour que l'effort réussit. La vertu du poète est d'oser l'impossible, sa valeur, d'y souvent échouer. Les choses les plus grandes dans un poème ce sont encore les défaillances du poète.

.....
Autour de la locomotive les colombes
venaient mourir

ensanglantées

et c'est toute la poésie de Reverdy, faite d'une pudeur ou l'isolement s'y frotte, pour

y faire jaillir la prière. Un poète comme celui-là, désertant les lettres, dans sa retraite de Solesmes, fait penser au criminel heureux d'entrer au prison pour pouvoir ruminer son Crime. Il écarte la rumeur d'autour de lui, comme un mouchoir. Il s'interdit d'agir, pour pouvoir adorer l'Acte. Il se détache du monde comme d'un gaz grison dont on craindrait qu'il n'explosât. Il se nourrit de sauterelles pour donner l'exemple. Il est d'autant plus présent dans l'époque qu'il s'en éloigne le plus

Quel temps perdu quel temps passé
la lumière s'éteint
merde
c'est un luxe de la mal employer

Un poète comme Reverdy propose plus d'enigmes à la poésie qu'elle en saurait décevement résoudre.

B. Fondane

DER STURM

MONATSHEFT

Herausgeber: ■

Herwarth Walden

Postdamerstr. 134

■ Berlin 9

U L I S E

V.

te oprești la vânzătoarea de legume,
îți surâd ca șopârle fasolele verzi,
constelația mazărei naufragiază vorbele,
boabele stau în pâstaie ca școlarii cumiști
în bănci,
ca lotci dovleceii își vâra botul, înaintează
amurgesc sfeclele ca tapițerii, pătrunjelul,
mărarul,
iepuri de casă ridichii albi, pătlăgelele
vinate, innoptează, tomatele ca obrajii tran-
silvănencelor
în broboade de mângâieri cristale, pașii
conopidele cât omăt întârziat pe boschetele
de șapte
și sticle cu apă minerală morcovii oglinzi
fluviul
ca oase lungi se deosebesc casele, cuvintele,
cu virtuți terapeutice drumul săpat în patla-
gînă lăptuși
și iată fața de hristos chinuit a cartofului
el știe secretele nopții cu burdufe de liniști
rădăcinile lui pipăie rărunchii pământului,
albe, netede, ca tuburi rădăcinile,
înaintează în nervi
sugîntepciunea vremurilor osemintele nopții
închini un imn cartofului

vreau să am limpezimea tăcerea ta
fruct al țărânei asemeni cu țărâna
din pântecul întunericului nu ne uita
întărește-ne cu uleiul nopților mâna

tu știi subterane abecedare
te-au hrănit dumnezeu și ploile
virtuțile ți le trași din pământ ca din staul
oile,
cerurile te primesc în orice căldare

cartof icoana umilinții a răbdării
tu te mulțumești cu puțin și ne dai tot

iată și triunghiul zborului în metalul inserării
ce-ul atârnă ca limba câinilor de un cot

cartof ca mâinile plugarului aspre
cu răcoare de tunel de după-amiază
tu ești al gliei glas pre
tine ochiul îngerilor fără haraci te veghiază

tu îți lipești urechea de pământ
lingi zgomotele măruntaiele toate
atâtea vrăji ca etichete de drogherie in
tine sunt
tu ești un pahar cu vitalitate

îmi place coaja, miezul tău umezindu-se
cum îți faci loc cu umerii ca să crești
te aștept te ascult și bătăi de inimă ivindu-se
în negreala și noroiul tău culori cerești

strângi și apoi ne dai pe limbă amidon
tu primești binecuvântarea vântului
norii îți clădesc sub zare un tron
și numai poetul știe că tu ești câinele pă-
mântului

VI.

ca un golf spitalul te învăluie te primește
șerpilor singurătății ling pereții ferestrele
aerul face bale la gură precum câinele de
vânătoare

foaia de observație arată drumul stelelor
și fiecare duce între degete un termometru
ca o ramură de salcie
în duminica floriilor, mahnirea e o crenolină
dealungul zidului

paturile sunt ca școlărițe cu părul cearcea-
furilor despletite
glasurile sunt scăzute ca gârlele în secetă
timpul îmbrăcat în halat alb trece pe lângă
tine

ca păsările de mare vorbele sunt vărgate
ești străin și un număr iată-te în loteria
săli'or

doctorul agită o zăpadă cu mânecele
și ca un stol de ciori ochii ți-au năpădit
brațele obrajii

orele se târăsc ca plante acățătoare
funoianu te vizitează adesea și florile lui
au surâsul

pe care l-ai observat în 1918 pe fața șefu-
lui de gară din Blaj
caldă, scama, o simți ca degetele iubitei în
mână

limba e un lacăt pe grilajul gingiilor
amintirile se rup ca bandajele rău făcute
foarfecă frunzele tăcerii, pipăi
o tristețe și încă alta ca arșice
paturile sunt atât de aproape și totuș sin-
guratatea

ca o temniță te izolează în mâl sunt gestu-
rile surâsurile
plămâni te privesc ca două maimuțe tinere
prin gratii

lumina stă deasupra ușii ca două coarne
de cerb

ingrijitoarea clatină ca o legătură de chei
oasele

vecinii de paturi schimbă între ei tutunu
privirile

cum în parc invitații cărțile de vizită
fierbințeala încinge nicovala inimii, sărută
pulpele ca arțarii descojite lămpile, buzele
cârnurile se apropie se resping ca două
steaguri

un singur suflet vă cuprinde pe toți cum
un ocean vapoarele

și tu nu te deosebești de ceilalți te-ai pier-
dut, te vrei pe tine

desigur obrajii se aseamănă între ei ca
paturile

și noaptea îți cade pe cap ca o pungă de
ghiață

XII.

imi place răcoarea lucioasă a sălilor de
gimnastică

prin ferestrele ca ghețari înalte aerul își
întinde gâtul

mușchii se desfac ca rădăcinile sub piele
respirarea boxerului regulată imi amintește
sgomotul fabricii de cherestea în lemnul după-
amiezii la soveja

pulpele bronzate vibrează ca rochia vântului
privirea cu un gest de înotător se oprește
înaintează

și aceste noduri de liniște halterele cât de
clară

sărutarea în infinit ca două glasuri a para-
lelelor

pântecele se dilată isbucnesc ca lăcuste
salturile descriu în aer frontiere steaguri
alunecă stea căzătoare trapezul

pașii cercuesc în tăcere unde liane
și iată frânghia sub mâinile tale ca lumina
lunii netedă

buteliile se roșesc te îmbie ca borcanele cu
dulcețuri

aripile sănătății cresc depe ziduri te acoperă
împropătat timpul se încoardă izbește în
ceasornic ca în biceps

surâsul se sfarmă în ghips avalanșa orelor
deschid o perspectivă solară inelelor arti-
culațiile

rotesc asemeni sborului de rândunică suple
trupul liberat sparge fanfara mișcărilor
omoplații ca mările din sud aruncă lumini
spuma valurilor lasă pe țârm melci pașii
fluxul brațelor clatină catarge
umerii se rotunjesc ca scoicile

Ilarie Voronca

Reverență, până unde

Și azi ca eri
de două ori m'am izbit cu fruntea ta de cer
în valsuri verzi câmpia ezită după noi
ești singură în mine ca trandafirul de alături
surprinzi ștafeta vântului prin arbori
pădurea își aude frunzele în glas
reazemă-te cu degetele de nori
și cu margheritele la pas îți spun
sprijină-ți capul de privighetori.

Uită-te : toți pomii vin spre noi cu frunzele
pe lănci
adie în pleoapă munții cu serile pe pisc
și apele-și sparg copitele de stânci.

Întoarce-te din ceruri cu cerbii pe statură
vulturii rotesc cu insomnia în plisc

te vreau prințesă vie cu regii sub centură
vino lângă tâmplă
după aventură
gătu-ți stă pe umeri ca lebăda pe disc.

De aici începe seara cu stelele în gingie
Și cu pieptul mâncat de păsări aeru-inegrise
îți vorbesc încet
îți rup din umblet pasul ca florile promise
mi-e sufletul cochet
și sângele întors cu saltimbancii din abise
despică încet pământul
apleacă în pulpă mâna
trec șoimii toți spre flăcări
și de entuziasm, pietrele
au ridicat în dinți fântâna

Fi fără teamă, nu ne-a văzut
nimeni
doar în curtea cerului, lătrau
căinii din castel
te ridic de jos
și-o clipă îți țiu în mâini
curul mic
ca un ou
ca un landou
ca pe un porumbiel ;
îți adun genunchii și-i strâng
lângă pistoale
trec lupii fără număr și norii
fără murmur
când știu că te sărut
și că puștile sunt goale.

Foșnea în vânt pădurea ca
balul altădată
capul tău se apleacă cu
privirea pusă în crin
au plecat pe mări corăbii
frumos ca niște nuferi
Și maimuțe se certau între
ele cu Darwin

Și dacă pe umărul drept imi
port pușca de vânătoare
pe acel stâng te-am adus
până în prag
țe pup ca un lup
îți mușc și mierea în coa
te aicia lângă porți
se imbulzesc stelele în
coifuri ca o oaste
și țara își adună satele în
sort

E V A S I O N

*pieds nus et gorge rèche au guet
j'ai séché mes larmes du pressoir jusqu'à la plante de la tête
mais que les vivantes empreintes sonnent dans le cadenas
et les éternements de la lumière saignent le ciel sous le pont des tonnerres.*

*c'est à la cascade que nous puisons les pleurs à pas de loup
dont l'hiver s'approvisionne et se mortifie en nous à l'endroit des ciclamens
cendre des terres le coude de la gorge garnie de fer
et de bijoux d'eau à répercussion réunit les berges en lacet de dialogue*

*et le muscle de la branche gonfle dépit et vision
mais tout pend douloureusement dehors par la fenêtre lourde
brisée est la clavicule de la montagne en haillons de neige
et pesants sont mes yeux attelés à l'attente de l'orage*

*les hurleurs à la mort les poneys mangeurs d'étincelles et de cliquetis
débouchent électriquement aériens des conflits brouillés d'épreuves
autant de fils de pluie autant de rênes à diriger du sommet joue en feu
et chaque poing qui s'abat sur l'éternité est une fleur fermée à la nuit*

*le pansement émerge des violons volcaniques
et la mer mâche la poutre amère
et pourtant herbe si souvent passée sous le peigne du vent
qui sait quand viendront se joindre tes regards de chlorophylle aux miens*

*tu vois l'abeille ramasse ses danses à la lueur d'un vie mousseuse
le merle grignote des alphabets dans les virages des jeux
le mulet compte les rides aux reflets de minuit
aux gouttes de vitriol il y a le jaguar qui ne sait pas*

*ainsi se poursuivent les numéros à la chasse des loteries
et un jour te trouvera au pourtour de choses
courant sur l'horizon à une malédiction de chimie arrachée
ouvrant les poches de ton être aux vœux météorologiques que sais-je*

Scriitorul Lucien Fabre

„Pictură“

de M. H. MAXY

CAVALCANTI

(scénario)

1. Gros plan du mot „amour“ ; 2. qui est le nom d'une boîte de pâte à astiquer tous métaux ; 3. gros plan du mot la „PATRIE“ ; 4. qui est le nom d'une boîte de sardines ; 5. gros plan du mot „morale“ 6. écrit sur une bouteille pour „aseptiser l'air des salles de réunion, hôpitaux, chambres de malades ou salles de travail“ ; ces objets (boîtes, flacon) se trouvent „nature morte sur une chaise de cuisine ; 8. à la portée d'un enfant qui s'y trainant à quatre pattes saisit ; 9. la boîte à sardines „La Patrie“, la secoue et fait tomber une photo

de jeune homme, signée Alain Gerbault ; 10. curieux de connaître le contenu de la boîte „Amour“ il y introduit une main qu'il retire toute noircie ; 11. casse la bouteille de Morale cachetée, et une odeur nausé abonde lui fait aussitôt fuir la chambre ; 12. pour venir dans une autre où se se trouve la gouvernante ; 13 qui lit le Figaro — Le Temps git à ses pieds, en ; 14. l'enfant s'essuie les doigts noircis d'amour dans le Temps ; 15. et profite de l'inattention de la vieille ; 16. pour grandir ; 17. au point de traverser le plafond avec la tête ; 18. sur le toit, entre les cheminées la tête ; 19. de Cavalcanti, aimable, puis redevient inquiète ; 20. Debout sur le toit, regarde le ciel ; 21. chromo !stupide, que {nous connaissons, hélas ! étoiles, lune, etc. ; 22. Cavalcanti tend la bras ; 23. qui s'allonge jusqu'au ciel ; 23. et et qui tient dans la main une éponge ; 24. avec laquelle, nerveusement, essuie du „tableau céleste“ les étoiles ; 25. n'arrive pas a faire autant de la lune ; 26. Mais excédé de

ne pouvoir l'essuyer la décroche ; 27. et la met dans une petite blaue à tabac ; 28. qui m'appartient, ou qui est à vous ou à quelqu'un (car Cavalcanti ne fume pas) ; 29. Maintenant, il sort sont oeil droit (celui qui a l'habitude du verre bleu) ; 30. et le met à la place de la lune ; 31. Le globe qui tourne ; 33. Ralenti ; 33. Oeil de Cavalcanti ; 34. Debrise (appareil ou prise de vue) ; 35. avion parmi nuages ; 36. Ensemble du globe tournant au ralenti et comme pris d'avion ; 37. Ensemble qui se détaille car l'avion descend ; 38. Sur l'Europe qui tourne à peine, l'ombre de ; 39. l'avion qui atterrit sur le sol en mouvement, en touchant le sol, à Paris, Denfert Rochereau

et 40. en roulant jusqu'à Marseille ; 41. où il stoppe dans le vieux port ; 42. un mur immense empêche toute vue sur la mer ; 43. deux mains vigoureuses à l'aide d'outils primaires s'efforcent de pratiquer un petit trou dans le mur ; 44. pour qu'une tête vue de dos s'y colle contre ; 45. pour voir à travers le mur, au loin, des bateaux en partance pour Bolivie ou pour Sulina ; 46. l'oeil, encadré par un mur, s'efforce de saisir l'importance de ce paysage en mouvement ; 48. et excédé de ne pas y arriver entièrement, décolle ; 48. les mains élargissent avec désespoir le trou ; 49. chaque pierre détachée fait grandir une lésarde ; 50. qui se multiplie ; 51. lorsque le jeune homme, vu de dos, essaie de passer à travers l'ouverture qu'il vient de pratiquer dans le mur ; 52. celui-ci s'écroule sur lui ; 53. sous des débris de muraille, la tête de Cavalcanti, raidie, les yeux fixés au loin ; 54. vers les bateaux qui disparaissent ; 55. intérieur éclairé faiblement par une seule ampoule rouge ; 56. devant la-

quelle deux mains présentent un bout de pellicule humide ; 57. sur laquelle on déchiffre un titre : „en Rade” ; 58. une main tourne un commutateur ; 59. Cavalcanti, la pellicule en mains ; 60. Une carte de chansons ; 61. Un doigt qui s'arrête sur „La Ptite Lilly” ; 62. Un piano mécanique ; 63. dans une petite guignette ; 64. Une „petite Lilly” écoute et pleure ; 65. La tête de cette „petite Lilly” est un Debrie ; 66. qui est un Cavalcanti ; 67. qui est „ptite Lilly” regardant une dernière fois le type de la barrière (un gros acheteur de films, p. ex.) 68. qui plante dans le dos de la ptite Lilly ; 69. Cavalcanti ; 70. un gros couteau de cuisine ; 71. film en plusieurs épisodes ; 72. Lilly est morte ; 73. L'agent (opinion publique) se défile devant le type de la barrière, obèse omnipotent ; 74. Lilly ressuscite grâce à Tallier ; 75. Pour devenir Yvette ; 76. Pour devenir ETC. 77. Plusieurs gros plans d'Etc. Le plus possible. (Car chaque ETC. signé Cavalcanti a sa signification).

Armand Pascal

BIBLIOGRAPHE : Rien que les Heures. — La ptite Lilly sur toile d'emballage. — En Rade. Collaborations aus decors de l'Inhumaine.

CARȚI, NOTIȚE, REVISTE

Colomba — Ilarie Voronca, două portrete de R. Delaunay coperta de Sonia Delaunay, 1927.—Apariția lui l'arie Voronca în literatura românească a interesat și a fremătat de la început frunzarul ei. Foarte tânăr a pătruns cu inima vălvoiu, cercetător înverșunat, alhimist neînduplecat, comprehensiv își căuta hrana în rădăcinile cu sucuri din ce în ce mai tari. S'a răscolit buleversând toate diagonalele. Ajuns cu unghiile la carne și-a sfâșiat-o în parcuri cu toamna. Melancolia, restriștea lui, i-se despletia pe umeri. Un flaut îi umbla prin oase și din cenușa orelor lui, învia pasărea unei tristeți tari. Frunzele, apa înmărmurită în oglinzi avea tăria absintului. Ramurile goale îl primea în piept cu suliți. O etapă, un etaj de unde a sărit uimind priveștea de jos cu oameni îngropați jumătate în pământ, la un cer mai

înalt. Zilele de până acum ce-l înconjura ca bălți și unde a rămas gondola tristă a lunei, le-a sigilat într'un volum. Creatorul, barmanul primei reviste de cabaret literar și artistic din România 75 H. P ; teoreticianul săptămânal al Punctului unde a strigat împărțind păsărilor rom cu p ine, îngerilor fluere de sergenți de oraș și colaborator dârz al Integralului s'a plimbat printe statui, a cântat și a înspumat ca pe un armăsar cerul.

Un lirism vast se așează în „Colomba”. Din subțiori i-s-au desfăcut steagurile unei limbi cu faguri. Poemele și-le-a clădit înalte cu ziduri pentru îngrădire a cerului. Și-a îngropat în ele senzibilitatea ca un vultur. precum meșterul Manole adorata. Dar vulturul viu trăiește teafăr din seva poetului. Apropriându-te cetind, aripele lui aplaudă și pliscul

ține ca o flamură vestmântul văzduhului. Zugrăvind cu un folclor proaspăt și întreg, zmulș din șanțul pământului românesc, culorile lui înfrumusețează poemele precum panglicile.

Ilarie Voronca e un magnific inspirat. Din lemnul degetelor lui se fac viorile pădurilor se ascute cântecul păsărilor și se dirijează concertul apelor.

ULISE. — *Ilarie Voronca, 1928 (Colecțiunea Integral)*. — Deschizi cartea de oglinzi și un stol de șoimi se ridică să se așeze pe umerii tăi de cetitor împărătesc. Ascultă pulsează o horă românească inima în carnavalul Parisului. Rămâi blindat cu silex și cu opal, pericolul circulației pentru tine e rezolvat și devii supraimpresionat cinematografic. Un poet mai înalt decât tine nu te lasă să vezi turnul eiffel, un pumn de stele îl aruncă pe fereastră și pe masa lui de toaletă iată-i la îndemână, pădurea azurul, norii și ereții vântului. O derulare din el te încolăcește ca șarpele boa copacii equatoriali Te pasc intens până la epuizare girafele sensibilității în aplecare după ce au lins sarea cerului. Un pian ți-se montează în ureche. Sonata cerului e o silfidă și un zgomot nou și pur al limbei se gudură clătit în răcoarea dimineții și în gargara vântului.

Din primul poem Ilarie Voronca te aștează și te duce de mână, din poemul viu în poemul viu ca în parcul zoologic.

Tristețea lui, neastâmpărul lui, orga lui, sunt vaste ca liturghia catedralelor. Un clopot de cerneală poartă în sunet reflectorul unui cer doborât în luptă și cu penele aburite în văi. Nu poci descinde în acest poet din caleașca unei sincerități timide, sau din evantaiul unui ochiu mic ca o floare de mușetel.

Cu flexibilitate de arc, glasul lui îți rupe degetele de trestii și săgeata îți sărută inima cu o garoaafă; viziunea lui e complexă, multiplă, cutezanța lui nedoborâtă, frecvența lui intens metropolitană

«îți închin un imn fie veac al mediocrității
nu mai vânam ursul sur prin munții americii»

apoi:

„clădim un cer peste acoperișuri și mădulare
pe bulevarde sirenele autobuzele
cum acompaniază concertul prin fără fir
veac al asigurărilor și al reclamei luminoase
e ora când englezii o aplaudă pe raquel meller
și refuză buchetul de violete
aruncă lumini jocurile de ape

scrășnesc din dinți marile cotidiene
și iată: agenții companiilor de afișaj
primenesc rufăria zidurilor“

Fruntea se înrouează cu broboane de fildeș. Te scormonește și te vizitează cârțița poetului ca o lampă; pașii lui umblă repede, lătrând în atingere cu pământul, sus resemnarea e senină, în curba cupolelor te tă-mâiază fumul cuvintelor, pascănd zăpada paginei.

«dar altcineva întoarce arcul din pupilele tale
zgomotele îți ling tâmplele arterele
vânzătoarea îți întinde gazeta de dimineață
o! gazetă, ce dantelă pentru melancolia ta
lindbergh a aruncat un curcubeu între america și
europa“

și:

«e un continent femeia care merge înaintea ta»

Veșnic înconjurat de oglinzi imateriale, lucrurile le atinge simultan, pluribrachial, esențele tari le amestecă la un loc — cocktail. Dar ce imbecilă devine definiția unui volum al poetului, cicatrizarea, vivisecția lui în piese accesibile pe care nu ți-le împrumută. Conglomeratul lui de camee e indisolubil, înhalția unică, proprie și totală. Fulgerul de lumină dacă n'a reușit să te înseleze cu el, te invit să nu mai insiști.

Ilarie Voronca e un poet cu mustangul în șea și cu toate armele în oblânc, proiectat în preerie. Norii îi usucă de sudori fruntea. Vorbele vibrează pe prundul sensibilității lui și-ți aruncă din fundul poemei în față, păsări, lăcuste și îți trage peste cap plapuma cerului.

Prodigalitatea lui e covârșitoare.

Un stup de imagini și de fluturi oficiază în odăjdii de firmament, în fiecare poem, slujba. Un concurs de regate între ele, întrece yachtul din care asistă regele însuși. Priveliștea poetului așează cu mâna elixir, ochiul se umple cu benedictină elegant ca păhărelele cu picior înalt.

Ilarie Voronca e poetul tuturor acelor cari au 23 de ani indiferent cum.

Ulise se întoarce din voiajul lui peste acoperișul cuvintelor; zgomotul alămei te trezește din somnul fiecărei clipe.

Un alt Ulise calcă pe o pagină iscălindu-se: Chagall.

Volumul e spațios ca terenurile de tenis; grafica lui ireproșabilă ca recepțiile la ambasada engleză.

St. roll